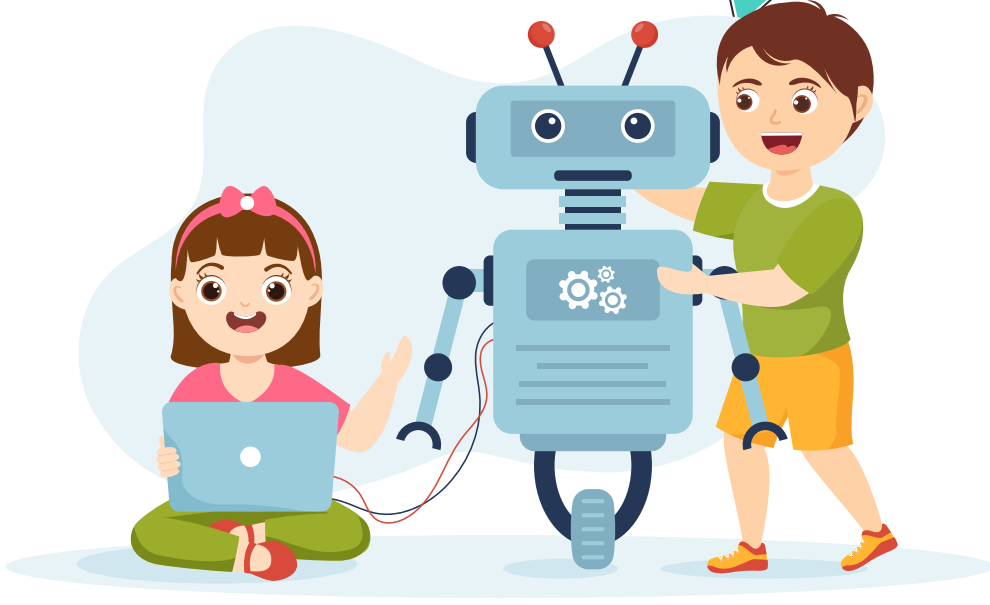

YAPAY ZEKÂ ARAÇLARI KULLANAN ÇOCUKLAR İÇİN EBEVEYNLERE YÖNELİK TAVSİYELER

Yapay zekâ teknolojileri, çocukların eğitim, oyun, iletişim ve sosyal alışkanlıklarının bir parçası hâline gelmiştir. Sohbet botları, yapay zekâ destekli öğrenme uygulamaları ve içerik üretim araçları, çocuklar için öğrenmeyi destekleyici ve bilgiye erişimi kolaylaştırıcı nitelikte imkânlar sunabilmektedir. Ancak bu araçlar, doğru ve bilinçli şekilde kullanılmadığında; mahremiyetin ihlali, çevrim içi güvenlik riskleri ve yanıltıcı içeriklerle karşılaşma gibi bazı riskler de doğurabilmektedir.

Bu nedenle ebeveynlerin, çocuklarının yapay zekâ araçlarını hangi amaçlarla ve nasıl kullandığını bilmesi ve bu teknolojilerle kurdukları ilişkiye rehberlik etmesi büyük önem taşımaktadır.

Yaşa Uygun Uygulama Seçimi

Çocukların kullandığı yapay zekâ araçlarının, yaşlarına uygun olup olmadığı mutlaka kontrol edilmelidir. Bazı uygulamalar, çocuklar için uygun olmayan ya da yanlış ve yanıltıcı bilgiler içeren içerikler üretebilmektedir.

Bu nedenle ebeveynlerin;

- ✓ Uygulamaların kullanım koşullarını,
- ✓ Gizlilik politikalarını,
- ✓ İçerik filtreleme ve ebeveyn kontrolü seçeneklerini incelemesi, çocukların daha güvenli bir dijital ortamda bulunmasına katkı sağlar.

Yapay Zekâ Her Zaman Doğru Bilgi Sunmayabilir

Çocuklara, yapay zekâ araçlarının her zaman doğru ve güvenilir bilgi sunmayabileceği açık bir şekilde anlatılmalıdır. Yapay zekâ sistemlerinin hata yapabileceği, yanıltıcı veya eksik içerikler üretebileceği vurgulanmalıdır.

Bu yaklaşım, çocukların dijital içeriklere karşı sorgulayıcı bir bakış açısı geliştirmesini destekler.

Sahte İçeriklere Dikkat

Yapay zekâ kullanılarak üretilen sahte video, görsel ve ses içerikleri, çocuklar açısından önemli riskler taşımaktadır. Bu tür içerikler gerçeğe çok benzeyebilmekte ve çocuklar tarafından ayırt edilmesi zor olabilmektedir. Günümüzde bu içeriklerin kolaylıkla üretilebilmesi, çocukların aldatılma, korkutulma veya siber zorbalığa maruz kalma riskini artırmaktadır.

Bu nedenle ebeveynlerin;

- ✓ Çocukları sahte içerikler konusunda bilgilendirmesi,
- ✓ Şüpheli içerikleri çocuklarıyla birlikte değerlendirmesi,
- ✓ İnternette görülen her bilginin veya içeriğin gerçek olmayabileceğini anlatması önem taşımaktadır.

Fotoğraf ve Videoların Paylaşımı

Çevrim içi ortamlarda paylaşılan fotoğraf ve videolar, kötü niyetli kişiler tarafından izinsiz şekilde kullanılabilir. Bu içerikler, yapay zekâ destekli yöntemler (örneğin deepfake) kullanılarak farklı amaçlarla yeniden üretilebilmektedir.

Bu nedenle;

- ✓ Çocukların fotoğraf ve video paylaşımları konusunda doğru şekilde yönlendirilmesi,
- ✓ Sosyal medya hesapları bulunması hâlinde gizlilik ayarlarının yapılması,
- ✓ Kimlerle paylaşım yapıldığına dikkat edilmesi çocukların dijital güvenliği açısından önem taşımaktadır.

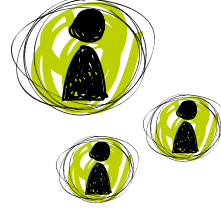
Kişisel Veriler Paylaşılmalı

Çocukların yapay zekâ araçları üzerinden;

✓ Ad-soyad, ✓ Okul bilgileri, ✓ Adres,

✓ Telefon numarası gibi kişisel bilgilerini paylaşmaları çeşitli riskler doğurabilmektedir.

Bu nedenle kişisel verilerin korunmasının önemi, çocukların yaşına uygun bir dille anlatılmalı ve bu konuda farkındalık kazanmaları sağlanmalıdır.

Dijital Ebeveynlik ve Rehberlik

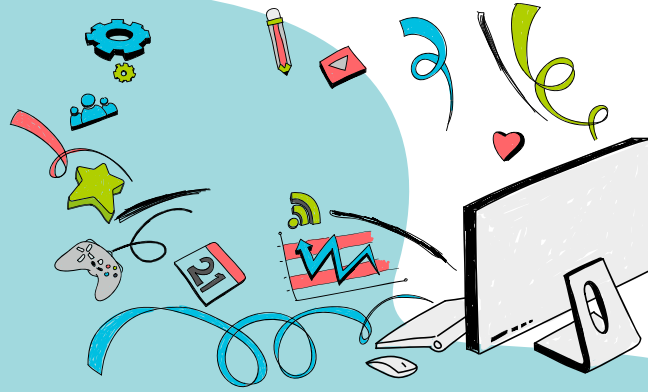
Dijital ebeveynlik, yalnızca denetlemek ve çevrim içi etkinlikleri sınırlandırmak anlamına gelmez. Aynı zamanda çocuğun teknolojiyle kurduğu ilişkiyi anlamayı ve onu doğru şekilde yönlendirmeyi de kapsar.

Bu kapsamda ebeveynlerin;

✓ Çocuklarıyla açık ve düzenli iletişim kurması,

✓ Kullandıkları uygulamalar hakkında konuşması,

✓ Merak ettikleri konularda birlikte araştırma yapması çocukların kendilerini güvende hissetmesine ve sağlıklı dijital alışkanlıklar geliştirmesine katkı sağlar.

Etik ve Saygılı Kullanım

Çocuklara, dijital ortamda başkalarının haklarına ve özel hayatına saygı gösterilmesi gerektiği öğretilmelidir. Yapay zekâ araçlarının; başkalarına zarar vermek, kişileri yanıltmak veya izinsiz içerik üretmek amacıyla kullanılmaması gerektiği vurgulanmalıdır.

Ekran Süresi

Yapay zekâ araçlarının kullanım süresi sınırlandırılmalıdır. Uzun süreli ekran kullanımı; dikkat dağınıklığı, sosyal ilişkilerde azalma ve fiziksel hareketsizlik gibi olumsuz etkilere yol açabilmektedir. Bu nedenle, dijital yaşam ile gerçek yaşam arasında dengeli bir kullanım alışkanlığının desteklenmesi önem taşımaktadır.

Duygusal ve Psikolojik Etkiler

Yapay zekâ araçlarıyla yoğun etkileşim, bazı çocuklarda duygusal ve psikolojik etkiler ortaya çıkarabilmektedir. Yalnızlaşma, gerçeklik algısında zayıflama veya teknoloji bağımlılığı gibi durumlardan şüphelenildiği takdirde, ilgili kurum veya kuruluşlardan gerekli desteklerin alınması önemlidir.

“

Yapay zekâ teknolojileri, doğru ve bilinçli şekilde kullanıldığında çocuklar da dâhil olmak üzere tüm bireyler için önemli fırsatlar sunmaktadır. Ancak bu süreçte ebeveynlerin rehberliği belirleyici bir rol oynamaktadır. Bilinçli, ölçülü ve güvenli bir kullanım anlayışı; çocukların dijital dünyada kendilerini koruyabilmelerine ve teknolojiden en doğru şekilde faydalanabilmelerine katkı sağlayacaktır.

”

EBEVEYNLER İÇİN KONTROL LİSTESİ

(Yapay Zekâ Araçları Kullanan Çocuklar İçin)

☐ **Kullanılan uygulamalar yaşına uygun mu?**

Çocuğumun kullandığı yapay zekâ araçlarının yaş grubuna uygunluğunu kontrol ediyorum.

☐ **Gizlilik ayarlarını birlikte gözden geçirdik mi?**

Uygulamaların ve sosyal medya hesaplarının gizlilik ayarlarını çocuğumla birlikte düzenliyorum.

☐ **Kişisel bilgilerin paylaşılmaması gerektiğini biliyor mu?**

Ad-soyad, adres, okul bilgisi ve telefon numarası gibi kişisel verilerin paylaşılmaması gerektiğini çocuğuma anlatıyorum.

☐ **Yapay zekânın her zaman doğru bilgi sunmayabileceğini biliyor mu?**

Yapay zekâ tarafından üretilen içeriklerin hatalı, eksik veya yanıltıcı olabileceğini açıklıyorum.

☐ **Sahte içerikler hakkında genel olarak bilgi sahibi mi?**

Gerçekçi görünen video, ses ve görsellerin her zaman gerçek olmayabileceğini çocuğumla konuşuyorum.

☐ **Fotoğraf ve video paylaşımlarını takip ediyor muyum?**

Çocuğumun hangi içerikleri, kimlerle paylaştığını biliyor ve gerektiğinde yönlendiriyorum.

☐ **Kullanım süresi dengeli mi?**

Ekran süresini takip ediyor, dijital yaşam ile gerçek yaşam arasında denge kurulmasını destekliyorum.

☐ **Açık iletişim kurabiliyor muyuz?**

Çocuğumun dijital ortamda karşılaştığı durumları benimle rahatça paylaşabileceğini hissetmesini sağlıyorum.

☐ **Etik ve saygılı kullanım konusunda rehberlik ediyor muyum?**

Başkalarının haklarına, içeriklerine ve özel bilgilerine saygı gösterilmesi gerektiğini vurguluyorum.

☐ **Duygusal değişimler varsa, bunları gözlemliyor muyum?**

Yalnızlaşma, huzursuzluk veya aşırı teknoloji kullanımı gibi belirtileri fark etmeye çalışıyorum.

UNUTMAYIN !

Dijital dünyada güvenlik, yasaklamakla değil; birlikte öğrenmek ve rehberlik etmekle sağlanabilir. Çocuğunuzla kurduğunuz açık ve güvene dayalı iletişim, çocuğunuzun dijital risklere karşı korunmasında son derece önemlidir.